

Vår dato 2005-09-30 Vår referanse 2005/050845-001/FST/5ÅR/225

Vår saksbehandler
ObI Eide, Gjermund, gjermund.eide@fd.dep.no
+4723 09 67 04, 0510 6704

Tidligere dato Tidligere referanse

Til
Krigsdekorasjonsrådet

Kopi til
Den Kongelige Norske St. Olavs Orden, Ordenskanselliet
Forsvarsdepartementet
Generalinspektøren for Hæren
Professor Hennig O. Skårer
Oberstløytnant (O) Ulmar Wollan

Internt

Intern kopi til

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAK NR 96/04721-37	
06.OKT2005	
ARBEID:	532-Sponp
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARET	

Vedrørende anmodning om tildeling av Krigskorset med sverd post mortem til kaptein Eiliv Austlid som falt i kamp 15. april 1940

1 Bakgrunn

Forsvarssjefen (FSJ) viser til brev fra Ordenskanselliet for Den Kongelige Norske St. Olavs Orden, datert 23. juni 2005, hvor kanselliet på vegne av HM Kongen oversender sak vedrørende anmodning om tildeling av Krigskorset med sverd post mortem til kaptein Eiliv Austlid. Eiliv Austlid falt i kamp på Dovre 15. april 1940.

HM Kongen har valgt å oversende saken til FSJ uten å gi noen spesielle føringer for den videre saksbehandling.

2 Drøfting

2.1 Hensikt

FSJ er klar over at saken om tildeling av Krigskorset med sverd til Eiliv Austlid har sirkulert mellom forslagsstillerne, Krigsdekorasjonsrådet (KDR) og Forsvarsdepartementet (FD) i lang tid. Dette skyldes i all hovedsak at dette er en vanskelig sak, og at den opp gjennom årene kan ha fått en uheldig saksbehandling.

Forsvarssjefens hensikt med ta opp saken nå er derfor primært å bringe den til en endelig avgjørelse, basert på en så langt som mulig historisk korrekt forståelse av kaptein Austlids innsats under kampene på Dovre i april 1940, og på riktig oppfatning av Krigskorsets status.

* Informasjon er unntatt offentlighet jf Offentlighetslov ofl § 5.2.a.

Postadresse	Fakturaadresse	Sivil telefon/telefaks	Organisasjonsnr
Postmottak	Forsvarets Regnskapsavdeling, Haakonvern	/	
2617 Lillehammer	5886 BERGEN	Militær telefon/telefaks (FDN)	
Vareadresse	Besøksadresse	E-post	Dokumentets filbane
Akershus Festning 0015 OSLO	Akershus Festning 0015 OSLO	forsvaret@mil.no Internett	Vedlegg 2

2.2 Kaptein Austlids innsats på Dovrefjell april 1940

Det har i ettertid hersket noe forskjellige oppfatninger om kaptein Austlids innsats under kampene på Dovre 14-15 april 1940. Uenigheten har delvis knyttet seg til selve hendelsesforløpet umiddelbart forut for Austlids fall, og delvis til spørsmålet om hvorvidt Austlids taktiske vurdering av situasjonen som sjef for et mitraljøsekompani ved angrepet på den tyske styrken på Dovre var forhastet og svak.

2.2.1 Ad hendelsesforløpet

Etter en gjennomgang av sakens papirer finner FSJ å måtte legge størst vekt på den fremstilling av hendelsesforløpet som er gjengitt i en artikkel skrevet av oberst Arne Bull i Norsk Militært Tidsskrift nr 3/1999 ^A. Artikkelen er skrevet på basis av studier gjort i forbindelse med arbeidet med å skrive historien til Oppland regiment. Den baserer seg på både norske og tyske kilder fra kampene på Dombås, og er en god og detaljert beskrivelse av stridighetene som kaptein Austlid deltok i. FSJ legger således til grunn at kaptein Austlid falt i et forsøk på å storme en tysk stilling og dermed drive angrepet fremover ved sitt personlige eksempel.

2.2.2 Ad Austlids taktiske vurdering av situasjonen

Mht Austlids situasjonsvurdering forut for angrepet, finner FSJ det meget vanskelig å foreta en objektiv bedømmelse av den basert på kildematerialet. Dette kan imidlertid ikke sies å være relevant for spørsmålet om Austlid skal tildeles Krigskorset med sverd post mortem, etter som tildelingen i så fall skjer på grunnlag av utvist personlig tapperhet. Det vises i den forbindelse til statuttene for Krigskorset, som fastslår at tildeling kan skje enten på grunnlag av personlig tapperhet eller ledelse av troppeavdeling.

Det er rent historisk en kjent sak at avdelingssjefens personlige eksempel i en situasjon hvor en operasjon er i ferd med å kjøre seg fast eller gå galt kan ha stor betydning, både praktisk og psykologisk. Det er således klare paralleller mellom Austlids tilfelle og den opptreden som kaptein Sigvart Pran viste 22-23 april 1940 på Lundehøgda – en opptreden han i 1949 ble tildelt Krigskorset for.

2.2.3 Delkonklusjon

FSJ støtter med andre ord KDRs egen konklusjon fra møtet 30. januar 1997 med at ”*kaptein Eiliv Austlid gjorde utvilsomt en tapper innsats når han angrep tyske stillinger den 15. april 1940 med en liten styrke*”. Etter FSJ oppfatning er den innsats Austlid utførte av en slik karakter at han kommer inn under de statutter som gjelder for tildeling av Krigskorset med sverd.

2.3 Rettsoppfatning

Slik FSJ forstår det, har ikke KDR realitetsbehandlet Austlid-saken i sine tidligere møter grunnet en oppfatning av at Krigskorset ikke lenger skal tildeles. Dette fremkommer blant annet i skriv fra Forsvarsdepartementet av 26. januar 2001, hvor man kan finne følgende sitat fra møte i KDR 30. januar 1997:

”Regjeringen besluttet i 1949 å stanse tildelingen av krigsdekorasjoner. I 1986 ble det imidlertid besluttet å gjenoppta dekoreringen hva gjelder de sivile krigsseilerne i handelsflåten. De væpnede styrker, som kaptein Austlid tilhørte, ble ikke omfattet av gjenåpningen. Krigsdekorasjonsrådet kan ikke tilrå at man nå, 57 år etter krigen foretar en gjenåpning for de væpnede styrker og på denne bakgrunn kan Rådet ikke anbefale at kaptein Austlid tildeles Krigskorset.”

På bakgrunn av dette sitat, synes det åpenbart at KDRs rettsoppfatning er at Krigskorset med sverd ikke kan tildeles Eiliv Austlid post mortem.

Vedlagt oversendelsespapirene ligger også et notat fra forslagstilleren, professor Henning Jakhelln, om "*Krigskorset – den rettslige status av kgl. Res. 23. mai 1941 – vurdert i forhold til etterfølgende beslutninger*"^B. Professor Jakhelln konkluderer i denne grundige juridiske vurdering med at KDR og FDs rettsoppfatning av status på krigsdekorasjonene er uriktig.

FSJ er av den oppfatning at noen tilsvarende kvalitativ vurdering av Krigskorsets rettslige status ikke tidligere er gjennomført, og støtter således forslagstillerens juridiske konklusjoner. FSJ mener at denne forståelsen av Krigskorsets status er så forskjellig fra tidligere oppfatninger, at Austlid-saken fortjener en ny behandling i KDR, denne gang basert på Jakhellns konklusjoner.

FSJ støtter videre professor Jakhelln i hans vurdering at selve tidsforløpet fra 15. april 1940 og frem til i dag ikke kan tillegges noen vekt i vurderingen om Austlid skal tildeles Krigskorset. Ei heller bør hensynet til likebehandling mot tilsvarende saker tillegges vekt.

FSJ vil i denne forbindelse også bemerke at det er lite logisk hvis krigsdekorasjoner skal kunne avgrenses til å gjelde en spesifikk krig eller et spesifikt felttog, og at tildelingen i tillegg suspenderes kort tid etter krigens eller felttogets avslutning. Historisk forskning vil kunne avdekke handlinger som utløser slik dekorering til dels lenge etter et vedtak om å stanse tildeling. Dertil kommer at Forsvaret i dag er involvert i operasjoner som igjen vil kunne gjøre det aktuelt å tildele dekorasjoner for så vel fremragende ledelse av operasjonene som utvist personlig tapperhet. En eventuell stans i tildelingen av de allerede etablerte og tradisjonsrike dekorasjoner vil derfor bare ha som konsekvens at Forsvaret må instituere nye.

3 Konklusjon

Forsvarssjefen anbefaler at kaptein Eiliv Austlid tildeles Krigskorset med sverd post mortem og ber Krigsdekorasjonsrådet realitetsbehandle saken opp mot gjeldende statutter. Behandlingen bør baseres på den rettsoppfatning som professor Jakhelln legger til grunn.

Grunnet den lange tid denne saken har pågått, ber FSJ om at en anbefaling foreligger i god tid før årsskiftet.

Sverre Diesen
General
Forsvarssjef

^A Vedlegg: Norsk militært tidskrift nr 3-99, artikkelen "*Kaptein Austlid og hans kompani - april 1940*", skrevet av Oberst Arne Bull

^B Vedlegg: Notat fra professor Henning Jakhelln, datert 21 februar 2005, "*Krigskorset - den rettslige status av kgl.res. 23. mai 1941 - vurdert i forhold til etterfølgende beslutninger*"